

RAPORTTI

13.01.2020

Jakelu

Viite: Keski-Pohjanmaan liiton sisäisen valvonnan ohje 2018

KESKI-POHJANMAAN LIITON SISÄISEN VALVONNAN RAPORTTI 2019**1. Asian tausta**

Keski-Pohjanmaan liiton sisäisen valvonnan ohje hyväksyttiin käyttöön maakuntahallituksessa toukokuussa 2018.

Sisäisen valvonnan yleisohjeen kohdan 8 mukaan toimialojen päälliköt raportoivat maakuntajohtajalle kirjallisesti kaksi kertaa vuodessa (30.6. ja 31.12. mennessä) havainnoistaan sisäisen valvonnan osalta. Kiireellisiä toimia edellyttävät havainnot on tehtävä viipymättä.

Sisäisen valvonnan ohjeen mukaan maakuntajohtaja antaa vuosittain maakuntahallitukselle raportin sisäisestä valvonnasta, joka pohjautuu edellä mainittuihin raportointeihin ja muihin havaintoihin.

Maakuntahallitus antaa vuosittain toimintakertomuksessa arvion merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä toimenpiteistä havaittujen puutteiden korjaamiseksi.

2. Yleisarvio Keski-Pohjanmaan liiton toiminnasta vuonna 2019

Keski-Pohjanmaan liiton eri toimialojen toiminta vuonna 2019 on perustunut maakuntavaltuuston 8.11.2018 (16 §) hyväksymään toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Yleisarviona vuoden 2019 toiminnasta voidaan todeta, että vuodelle 2019 suunnitellut tehtävät ovat toteutettu pääosin hyväksytyyn toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Viraston johtoryhmän arvioiden mukaan lakisääteiset tehtävät ovat toteutettu pääosin suunnitellusti. Merkittäviä poikkeamia toimintasuunnitelmaan ovat aiheuttaneet maakunta- ja soteuudistuksen päättymisen aiheuttamat vaikutukset liiton toimintaan sekä maakuntakaavoitustyön edistymisen jääminen asetetusta tavoitteesta.

Liiton toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset on vuoden 2019 aikana vähentyneet ja toiminta vakiintunut. Rakennerahastotoiminnan aiheuttamat parantamistoimenpiteet ovat kyetty toteuttamaan suunnitellulla tavalla.

Liiton taloushallinnon järjestäminen ja vastuut sen osa-alueilla on kuvattu liiton säännöissä ja ohjeissa, joista keskeisimmät ovat

hallintosäätö ja liiton yleinen hankintaohje. Muilta osin noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä Toimintavuoden 2019 aikana liiton taloudenpidossa ei ole havaittu tietoista ohjeiden vastaista menettelyä, epäsäännöllisyyksiä tai merkittäviä virheitä taikka tehty sellaisia havaintoja, jotka aiheuttaisivat tarpeen ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin havaittujen puutteiden tai virheiden korjaamiseksi.

Taloudenpidon virheistä aiheutuneita resurssien menetyksiä ei toimintavuoden aikana ole todettu taikka raportoitu. Liiton laskujen nopeaan käsittelyyn on kiinnitetty erityistä huomiota, jotta mahdollisilta laskujen erääntymisen aiheuttamilta lisäkustannuksilta kyettäisiin välttymään.

Liiton henkilöstötilanne on parantunut toimintavuoden 2019 aikana merkittävästi, kun vuoden 2019 alussa tehtävänsä vastaanottaneet uudet päälliköt (3) ja joulukuun 2019 alussa tehtävänsä vastaanottaneet työntekijät (2) ovat saatu perehdytettyä tehtäviinsä ja toimintaympäristön asettamiin vaatimuksiin suunnitellulla tavalla. Liiton henkilöstömäärä ylittyi vuoden 2019 aikana yhdellä henkilötyövuodella, kun taloussihteerin määräaikaista palkkausta jatkettiin vuoden 2019 loppuun saakka. Lähtökohtaisesti nykyinen henkilöstörakenne mahdollista riittävän hyvin perussopimuksen mukaisten ja lakisääteisten tehtävien toteuttamisen. Mahdollisuudet palkata lisähenkilöstöä esimerkiksi aluesuunnittelun tarpeisiin ei käytännössä ole ollut. Jatkossakin lisähenkilöstön palkkaaminen edellyttää aina jäsenkuntien maksuosuuksien korottamista.

Vuoden 2019 aikana maakuntaliitossa on valmisteltu liiton riskienhallintasuunnitelma, jossa on pyritty kartoittamaan ja tunnistamaan työyhteisön toimintaan vaikuttavat ulkoiset ja sisäiset riskit. Samoin toimintavuoden aikana on valmisteltu liiton työsuojelun toimintaohjelma, jolla pyritään vastaamaan liittoon toimintaan liittyviin tunnistettuihin riskeihin ja ylläpitämään henkilöstön työkykyisyyttä kaikissa tilanteissa. Molemmat suunnitelmat on tarkoitettu käsitellä vuoden 2020 kevään maakuntahallituksen kokouksessa.

3. Havainnot toiminnasta

Keski-Pohjanmaan liitolle palautettiin kansalliset myöntövaltuudet 3.10.2018 ja EAKR:n myöntövaltuudet 5.12.2018, jonka seurauksena Keski-Pohjanmaan liitto on kyennyt toimimaan välittävänä toimielimenä täysimääräisesti vuoden 2019 aikana. Myönteisenä havaintona voidaan todeta, että liiton rakennerahastohallinnointia on kyetty parantamaan toimintavuoden aikana suunnitellusti ja laatua parantaen. Taloudellisia riskejä taikka lainsäädännön vastaisia tulkintoja ei Keski-Pohjanmaan liiton rakennerahastotoiminnassa ole vuoden 2019 aikana todettu taikka osoitettu.

Työtyytyväisyyden ja työilmapiirin asteittainen parantuminen on edelleen kesken ja vaatii edelleen toimenpiteitä tehtyjen hallinnollisten uudistusten seurauksena. Myönteisenä havaintona voidaan tuoda esille pääosan liiton henkilöstön sitoutuminen

tehtyihin uudistuksiin ja muutoksiin sekä menestyminen liiton avaintulosalueiden hoidossa henkilöstövaihdoista ja sijaisuusjärjestelyistä huolimatta. Henkilöstössä on kuitenkin edelleen niitä, joiden sopeutuminen uudistusten toimeenpanoon on kesken. Tahallinen taikka tuottamuksellinen ohjeistuksen vastainen toiminta on heikentänyt liiton menestymistä kaikkia koskevan yhdenvertaisen ja hyvän hallinnon toteuttamisessa. Vuoden 2019 aikana liitossa työskentelyn aloittanut henkilöstö on tähän mennessä tehtyjen havaintojen perusteella sopeutunut liiton työyhteisöön ja toimintatapoihin pääosin hyvin vaikkakin tähän joudutaan edelleen kiinnittämään joidenkin osalta huomiota.

Eriyisen myönteisenä asiana Keski-Pohjanmaan liiton toiminnassa on ollut työ kuntien edunvalvontatarpeiden tunnistamiseksi ja edunvalvontatyön toteuttamisessa. Vuoden 2019 aikana edunvalvontatyö toteutettiin tehostetusti tuottaen maakunnan asukkaille, kunnille ja elinkeinoelämälle selkeitä taloudellisia hyötyjä.

Keskeisimmän poikkeaman vuoden 2019 toimintaan aiheutti maakunta- ja sote-uudistuksen päätyminen 8.3.2019 pääministeri Juha Sipilän hallituksen jätettyä eronpyyntönsä. Keski-Pohjanmaan liiton työpanos maakuntauudistuksen suunnittelussa jäi siten merkittävästi alle suunnittelun tason. Maakunta- ja soteuudistuksen toimeenpanosta Keski-Pohjanmaalla on jätetty loppuraportti VM:lle 31.12.2019 kuluessa ja annetun ohjeistuksen mukaisesti. Maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvästä valtion avustuksen käytöstä on tilintarkastettu vasta sote-koordinaattorin aiheuttamien menojen osuus. Siten muun toiminnan osalta täysi varmuus valtionavustuksen käytön oikeellisuudesta saadaan vasta liiton vuoden 2019 tilinpäätöstarkastuksen tuloksena.

Keski-Pohjanmaan liiton omistaman kiinteistön Säästötornin myyminen ei toimintavuoden 2019 aikana edennyt ja myyntitehtävästä luovuttiin maakuntahallituksen tekemällä päätöksellä. Myyntitehtävästä ei vuonna 2019 aiheutunut liitolle taloudellisia menetyksiä.

Liiton talouden pito tasaantui vuoden 2019 aikana normaaliksi hallintoyksikön toiminnaksi eikä taloudellisia haasteita ilmennyt vuoden 2018 tapaan. Merkittäviä suunnittelemattomina kustannuksia ei liitolle toimintavuoden aikana aiheutunut vaan toiminta kyettiin toteuttamaan liiton rahoitussuunnitelman mukaisesti. Liiton toimintavuoden 2019 tulos on arvioiden mukaan muodostumassa ylijäämäiseksi.

4. Kehittämistarpeet

Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) hallintoviranomaisena 4.7.2018 Keski-Pohjanmaan liitolle antaman tarkastusraportin havaintojen perusteella Keski-Pohjanmaan liitto jatkoi vuoden 2019 aikana maakuntahallituksen hyväksymien parantamistoimenpiteiden toteuttamista. Parantamistoimenpiteiden tavoitteena on varmistaa Keski-Pohjanmaan liitolle edellytykset toimia aluekehittämislain (7/2014) mukaisena välittävänä toimielimenä. Lokakuussa 2019

maakuntahallitus hyväksyi liiton rakennerahastotoiminnan parantamissuunnitelman jatkoversion 2, jolla vastataan VM:n tarkastusyksikön tarkastuksessa 28.2. – 1.3.2019 nousseisiin rakennerahastohallinnoinnin kehittämistarpeisiin. Parantamissuunnitelman toimeenpanoa jatketaan Keski-Pohjanmaan liitossa vuoden 2020 aikana.

KP-Cobra Invest Oy:n pääomallainan takaisinmaksuun liittyy edelleen selkeä, tunnistettu taloudellinen riski. Asia selvittämistä on jatkettu pyytämällä alkuvuonna 2019 TEM:n Kirjanpitolautakunnalta kannanotot kirjanpitolain soveltamisesta kuntayhtymässä ja jäsenkunnissa varauduttaessa mahdollisen pääomallainan palauttamatta jättämiseen ja sen aiheuttamiin seuraamuksiin. Suunnitellut varautumistoimenpiteet asiassa käynnistetään vuoden 2020 keväällä.

Hyvän hallinnon takeet turvataan perustuslain 21 §:n 2 mukaan lailla. Näihin takeisiin voidaan lukea kuuluvaksi kaikki menettelylliset perusoikeudet. Keskeisimmät niistä ovat julkisuusperiaate, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, perusoikeuksien turvaamisvelvoite sekä virkavastuu, joiden perusteet on määritelty erikseen perustuslaissa. Näitä periaatteita on haluttu viedä käytäntöön Keski-Pohjanmaan liiton toiminnassa vuoden 2019 aikana. Työ on edelleen kesken ja vaatii jokaisen toimialan ja henkilöstön sitoutumista periaatteiden noudattamiseen.

Keski-Pohjanmaan liiton vt. maakuntajohtaja toimeenpani hallinnon sisäisen tarkastuksen liitossa 7.11.2019 ja 14.11.2019. Keski-Pohjanmaan liiton sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäinen tarkastus on sisäisen valvonnan näkyvä osa. Se on aktiivista, systemaattista ja julkista toimintaa. Se on tarkastustarkoituksessa tehtyä valvontaa. Sisäinen tarkastus antaa suosituksia todettujen heikkouksien ja puutteiden korjaamiseksi. Nyt toteutetussa sisäisessä tarkastuksessa tarkastuskohteiksi valittiin talouden pitoon ja hallinnon toimintaan keskeisesti vaikuttavia asiakokonaisuuksia, kuten laskujen käsittely, virkamatkustamisen kustannusten toteutuminen, hankintojen toteutuminen, asiakirjahallinnon toteutuminen ja arkistointi.

Keski-Pohjanmaan liiton kehittämiskohteena vuoden 2019 aikana ovat olleet edelleen julkisen vallan käyttöön liittyvän toimivan hallinnon kehittäminen. Vuoden aikana keskeisiä parantamiskohteita ovat olleet:

- Laadukkaan liiton viranomaisasioiden valmistelun toteuttamisessa.
- Henkilöstön virka- ja työehtojen mukaisen toiminnan yhdenmukaistamisessa.
- Liitossa on siirrytty sähköiseen työajanseurantaan 1.6.2019 lukien, jonka seurauksena liiton työaikakirjaukset ja saldokertymien muodostuminen ovat koko henkilöstön osalta yhdenmukaistuneet. Myös laskennalliset saldokertymät ovat pienentyneet merkittävästi uuden toimintatavan mukaisesti ja noudattavat Keski-Pohjanmaan liiton työajoista

annettua ohjetta. Merkittävä puute on edelleen asianmukaisen työaikasunnittelun puuttuminen liiton toiminnassa.

- Henkilöstön työyhteisötaitojen parantamiseen on kiinnitetty huomiota. Kunkin työntekijän osalta asiaa on käsitelty tammikuussa 2019 toteutettujen uudistettujen kehittämiskeskustelujen yhteydessä.
- Virallisten asiakirjojen rekisteröinti ja kirjaaminen liiton asianhallinta-järjestelmään M-Filesiin on ollut korostuneesti esillä. Mahdollisuudet ja tarpeet siirtyä Dynasty-asianhallintajärjestelmän käyttöön liiton asianhallinnassa on selvitetty. Toistaiseksi muutos ei ole suunnitteilla muutoksen aiheuttaman korkean kuluerän vuoksi.
- Arkistoinnin kehittäminen toimintavuoden aikana. Työ vaatii vahvaa panostusta vuoden 2020 aikana. Tavoitteena on edelleen arkistolain edellyttämän tavoitetaso saavuttaminen erityisesti asiakirjojen arkistoinnin ja käsittelyn osalta.
- Sisäisen ja ulkoisen tiedonkulun ja tiedottamisen parantaminen. Erityisesti asiaa on pyritty parantamaan yhteisten kalenterien merkintöjä kehittämällä sekä kaikkia koskevien tapahtumien tiedotusta parantamalla.
- Taloudessa tavoitteena oli laskujen kierron nopeuttaminen, jossa havaintojen mukaan on edistytty.

5. Yhteenveto

Keski-Pohjanmaan liiton toiminta on sisäisen valvonnan näkökulmasta edennyt vuoden 2019 aikana pääosin suunnitellusti ja toimintaa kehittäen. Kehittämistoimenpiteet ovat kohdistuneet sekä liiton avaintulosten suunnittelun ja toteuttamisen parantamiseen, että hyvän hallinnon edistämiseen liiton toiminnassa.

Huolimatta merkittävistäkin Keski-Pohjanmaan liiton toimintaan vuoden 2019 toimintaan kohdistuneista muutoksista, parantamistoimenpiteistä ja henkilöstövaihdosta, Keski-Pohjanmaan liitto on kyennyt toteuttamaan liiton perussopimuksen ja vuoden 2019 talous- ja toimintasuunnitelman mukaiset tehtävät hyvin ja tehtyjen linjausten mukaisesti. Mistään lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta ei ole tingitty. Talouden pito on vakiintunut perustoiminnaksi eikä poikkeamia ole havaittu.

Jyrki Kaiponen
Vt. maakuntajohtaja

Jakelu

Maakuntahallitus

Tiedoksi

-